

Zaak C-411/19

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

27 mei 2019

Verwijzende rechter:

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

16 januari 2019

Verzoekende partijen:

WWF Italia o.n.l.u.s. e.a.

Verwerende partijen:

Presidenza del Consiglio dei Ministri

Azienda Nazionale Autonoma Strade SpA (ANAS)

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Bij de Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (bestuursrechter in eerste aanleg regio Latium, Italië) ingesteld beroep tot nietigverklaring van de handelingen waarbij de Italiaanse autoriteiten hebben verklaard dat het voorontwerp voor de aanleg van een weg verenigbaar is met de milieunormen.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 267 VWEU heeft betrekking op de mogelijke strijdigheid met het Unierecht van de Italiaanse wetgeving en de bestuurlijke maatregelen waarbij in casu het voorontwerp voor de aanleg van een weg vanuit het oogpunt van de verenigbaarheid ervan met de milieunormen is goedgekeurd, terwijl een andere bestuursautoriteit die voordien was verzocht om zich over hetzelfde oogpunt uit te spreken, daarentegen een negatief advies had gegeven.

Prejudiciële vragen

1) Staat artikel 6 van richtlijn 1992/43/EEG, in samenhang met richtlijn 2009/47/EG voor zover deze in casu van toepassing is, in de weg aan een nationale primaire regeling en de secundaire regeling ter uitvoering daarvan [...], op grond waarvan de instantie „in laatste aanleg”, die bevoegd is om de maatregel inzake de verenigbaarheid van het voorontwerp voor de aanleg van een weg met de milieunormen vast te stellen in het geval van een met redenen omklede niet-instemming van de minister voor milieu en land- en zeebescherming, haar goedkeuring aan dat voorontwerp mag verlenen en daarbij de voortzetting van de procedure mag toestaan, door zich te beroepen op het bestaan van een groot openbaar belang, hoewel de voor milieubescherming verantwoordelijke overheidsinstantie het onmogelijk acht om eventuele regelingen en mitigerende maatregelen te treffen voor het alternatieve ontwerp dat zich in de goedkeuringsfase bevindt en waarover reeds een negatief advies over de milieueffectbeoordeling is gegeven?

2) Verzetten richtlijn 1992/43/EEG en richtlijn 2009/47/EG zich tegen een oplossing als die waartoe is besloten, waarbij voor de goedkeuring van het voorontwerp voor de aanleg van een weg die aan de milieueffectbeoordelingsprocedure is onderworpen, voorrang wordt gegeven – boven het belang van milieubescherming – aan het aangevoerde „groot openbaar belang”, dat uitsluitend is gebaseerd op het economische nut van het werk, op het feit dat het in overeenstemming is met de bescherming van het landschap en historische, culturele en socio-economische belangen en op de noodzaak om een trans-Europees wegennetwerk te voltooien – in casu het TEN-[T]-netwerk dat door verordening (EU) nr. 1315/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 als „uitgebreid” wordt omschreven –, hoewel een alternatieve oplossing bestaat die vanuit milieuoogpunt reeds is goedgekeurd?

3) Is de oplossing waartoe is besloten, volgens welke grondigere beoordelingen en nadere studies – waaronder de milieueffectbeoordeling – inzake het milieueffect van het wegtracé dat nog niet is goedgekeurd in de fase van de beoordeling van de gevolgen voor het milieu, kunnen worden uitgesteld tot de fase van het definitieve ontwerp, in plaats van het ontwerp terug te sturen naar de indiener van het project voor verdere grondigere beoordelingen en studies om de effecten die het alternatieve tracé – dat vanuit milieuoogpunt integendeel wel reeds is goedgekeurd – heeft op de economie en het landschap, te mitigeren, verenigbaar met de aangevoerde communautaire bepalingen?

4) Gelet op die omstandigheden en gesteld dat het antwoord op de eerste, de tweede en de derde vraag ten aanzien van de verenigbaarheid [met het Unierecht] bevestigend luidt, verzetten richtlijn 1992/43/EEG en richtlijn 2009/47/EG zich dan tegen een oplossing als die waartoe is besloten, volgens welke een negatief advies van de bevoegde instantie over de verenigbaarheid met de milieunormen tijdens de procedure voor de goedkeuring van het voorontwerp van een werk niet-

bindend wordt geacht, en waarbij wordt verlangd dat in het kader van het definitieve ontwerp het effect van het werk op de landschaps- en milieu-elementen van het gebied grondiger wordt beoordeeld, meer bepaald voor wat betreft de milieueffectbeoordeling en de daaruit voortvloeiende vaststelling van adequate maatregelen om de effecten te compenseren en te mitigeren?

5) Verzetten richtlijn 1992/43/EEG en richtlijn 2009/47/EG zich tegen een oplossing als die waartoe is besloten, waarbij van de indiener van het project wordt verlangd dat hij in de fase van de opstelling van het definitieve ontwerp rekening houdt met de voorschriften, opmerkingen en aanbevelingen die ten aanzien van het landschap en het milieu zijn vastgelegd tijdens de vergadering van de betrokken diensten over het voorontwerp, hoewel de voor milieubescherming verantwoordelijke instantie erop heeft gewezen dat het niet mogelijk is om mitigerende regelingen en maatregelen te treffen voor de variant van het project dat zich in de goedkeuringsfase bevindt?

6) Verzetten richtlijn 1992/43/EEG en richtlijn 2009/47/EG zich tegen een oplossing als die waartoe is besloten, waarbij de indiener van het project tevens wordt verzocht om de studie van het effect van het werk op het milieu, de „passende beoordeling” daaronder begrepen, overeenkomstig de vigerende wettelijke voorschriften naar behoren op te stellen, die als basis zal dienen voor de betrokken beoordeling van de gevolgen?

7) Verzetten richtlijn 1992/43/EEG en richtlijn 2009/47/EG zich tegen een oplossing als die waartoe is besloten, waarbij een andere, derde autoriteit [de Regione Lazio (regio Latium)] dan de gewoonlijk daarvoor verantwoordelijke (binnen het ministerie voor milieu en land- en zeebescherming, MATTM, opgerichte commissie van onderzoek van de beoordeling van de gevolgen van een werk en de milieueffectbeoordeling, commissie VIA-VAS) wordt aangewezen om de bij het definitieve ontwerp van het werk gevoegde milieueffectstudie te onderzoeken en om te bepalen welke verdere mitigerende en compenserende maatregelen eventueel noodzakelijk zijn voor de bescherming en het behoud van de milieu- en landschapselementen van het betrokken gebied, en waarbij aan de binnen het MATTM opgerichte commissie VIA-VAS overeenkomstig en ten aanzien van de effecten als bedoeld in artikel 185, leden 4 en 5, van wetsbesluit nr. 163/06, enkel de taak wordt gelaten om achteraf haar advies te geven of het definitieve ontwerp voor de aanleg van de weg in overeenstemming is met de voorschriften inzake het landschap en milieu, nadat het voornoemde onderzoek is verricht?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht en rechtspraak van het Hof

Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (de zogenaamde „habitatrictlijn”), met name overwegingen 1, 7 en 10 ervan, alsmede artikel 2, lid 3, artikel 3, lid 1, en de artikelen 4, 5 en 6.

Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand, met name overwegingen 6 en 12, alsook artikel 2, artikel 3, lid 2, onder b), en artikel 4, lid 4.

Voorts worden de volgende arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie aangehaald: arresten van 21 juli 2016, Orleans e.a., C-387/15 en C-388/15, EU:C:2016:583, punten 32, 35, 36, 39, 40, 43-48, 52-54 en 57-64; 3 april 2014, Cascina Tre Pini, C-301/12, EU:C:2014:214; 16 februari 2012, Solvay e a., C-182/10, EU:C:2012:82, punten 68-77; 21 juli 2011, Azienda Agro-Zootecnica Franchini e Eolica di Altamura, C-2/10, EU:C:2011:502; 24 november 2011, Commissie/Spanje, C-404/09, EU:C:2011:768; 14 januari 2010, Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10; 20 september 2007, Commissie/Italië, C-304/05, EU:C:2007:532, en 11 juli 1996, Royal Society for the Protection of Birds, C-44/95, EU:C:1996:297.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Decreto legislativo del 12 aprile 2006, n. 163 - Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE (wetsbesluit nr. 163 van 12 april 2006 inzake het wetboek overheidsopdrachten voor werken, diensten en leveringen, ter uitvoering van richtlijn 2004/17/EG en richtlijn 2004/18/EG; hierna: „wetsbesluit nr. 163/06”). Met name de volgende artikelen ervan:

- artikel 165, lid 3, dat de inhoud van het voorontwerp van de infrastructuur regelt, en onder meer bepaalt dat wanneer het werk onderworpen is aan een milieueffectbeoordeling, ook het voorontwerp vergezeld moet gaan van een milieueffectstudie;
- in artikel 182, leden 1 en 2, wordt de milieueffectbeoordelingsprocedure verplicht gesteld;
- artikel 183, lid 6, bepaalt dat de Consiglio dei ministri (ministerraad) het orgaan is dat bevoegd is om de maatregel inzake de verenigbaarheid met de milieunormen vast te stellen ingeval van een met redenen omklede niet-instemming van het ministerie voor milieu en landbescherming;
- artikel 185, leden 4 en 5, bepaalt dat de Commissione di verifica dell’impatto ambientale VIA-VAS [commissie van onderzoek van de milieueffecten (milieueffectbeoordeling – strategische milieubeoordeling)] haar eigen advies moet verstrekken betreffende de vraag of het definitieve ontwerp strookt met de voorschriften van de maatregel inzake de verenigbaarheid met de milieunormen.

Decreto legislativo del 29 dicembre 2011, n. 228 - Attuazione dell'articolo 30, comma 9, lettere a), b), c) e d) della legge 31 dicembre 2009, n. 196, in materia di valutazione degli investimenti relativi ad opere pubbliche [wetsbesluit nr. 228 van

29 december 2011 ter uitvoering van artikel 30, lid 9, onder a), b), c) en d), van wet nr. 196 van 31 december 2009 inzake de beoordeling van investeringen in het kader van openbare werken; hierna: „wetsbesluit nr. 228/11]. In het bijzonder de volgende artikelen ervan:

- artikel 1, lid 1, bepaalt dat: „[de] ministeries de beoordelingen ex ante en ex post als bedoeld in het onderhavige besluit dienen te verrichten om te garanderen dat de uitgaven [...] voor de uitvoering van publieke werken en werken voor publieke nutsvoorzieningen [...] doelmatig, transparant, efficiënt en doeltreffend worden aangewend;
- overeenkomstig artikel 4 maken de ministeries uitvoerbaarheidsstudies om de projectmatige oplossingen te vinden die het meest geschikt zijn om de in de beoordeling ex ante vastgestelde doelstellingen te bereiken. Voor werken met een geraamde kostprijs van meer dan 10 miljoen EUR leggen de ministeries behalve de uitvoerbaarheidsstudies ook risico-analyses over;
- volgens artikel 8, leden 1 tot en met 3, stellen de ministeries richtsnoeren op voor de beoordeling van investeringen in publieke werken in sectoren waarvoor zij bevoegd zijn.

Decreto del Presidente del Consiglio dei ministri del 3 agosto 2012 - attuazione dell'articolo 8, comma 3, del [decreto legislativo n. 228/11] [besluit van de voorzitter van de ministerraad van 3 augustus 2012 ter uitvoering van artikel 8, lid 3, van (wetsbesluit nr. 228/11)]. Met name artikel 2, lid 1, onder b), dat luidt als volgt: „de ‚beoordeling ex ante van bepaalde werken’ is de beoordeling in de zin van artikel 4 van wetsbesluit nr. 228/2011, die in de regel wordt verricht met behulp van technieken die typisch zijn voor een kosten-batenanalyse en die tot doel heeft de projectmatige oplossingen te bepalen die het meest geschikt zijn om de doelstellingen te bereiken die in de beoordeling van de infrastructuurbehoeften zijn vastgesteld”.

Decreto del Presidente della Repubblica dell'8 settembre 1997, n. 357 - Regolamento recante attuazione della direttiva 92/43/CEE relativa alla conservazione degli habitat naturali e seminaturali, nonché della flora e della fauna selvatiche (besluit nr. 357 van de president van de Republiek van 8 september 1997 – Regeling ter uitvoering van richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna; hierna: „d.p.r. nr. 357/97”). In het bijzonder de volgende bepalingen ervan:

- artikel 5, met als opschrift „Beoordeling van de gevolgen”, bepaalt het volgende: „[...] 2. De indieners van ruimtelijke plannen [...] maken [...] een studie ter bepaling en beoordeling van de effecten die het plan op het gebied zou kunnen hebben, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen voor hetzelfde gebied. [...]
- 3. De indieners van een plan of project voor een bepaald gebied, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het in een gunstige staat van

instandhouding behouden van de soorten en habitats in het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor dat gebied, maken, ter beoordeling van de gevolgen van hun plan of project, een studie ter bepaling en beoordeling [...] van de voornaamste effecten die dat plan of project kan hebben op het [...] gebied van communautair belang of op de speciale beschermingszone, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.

- 4. Aangaande aan de milieueffectenbeoordelingsprocedure onderworpen projecten [...] die betrekking hebben op [...] een gebied van communautair belang of een speciale beschermingszone, als omschreven in deze regeling, is de beoordeling van de gevolgen vervat in die procedure, waarin in dat geval tevens de directe en indirecte effecten in aanmerking worden genomen die het project heeft op de habitats en soorten waarvoor dat gebied en die zone zijn vastgesteld. Daartoe moet de milieueffectenstudie van de indiener de gegevens betreffende de verenigbaarheid van het project met de in deze regeling gestelde instandhoudingsdoelstelling bevatten [...].
- [...]
- 9. Indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van mogelijke alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch moet worden gerealiseerd, nemen de bevoegde bestuurlijke instanties alle nodige compenserende maatregelen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk bewaard blijft en stellen zij het ministerie voor milieu en landbescherming daarvan in kennis [...].
- 10. Wanneer het betrokken gebied een gebied met prioritaire types natuurlijke habitat en prioritaire soorten is, kan een plan of project waarvan de gevolgen voor het gebied van communautair belang negatief zijn beoordeeld, slechts worden gerealiseerd indien het voldoet aan vereisten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang”;
- artikel 6, „Speciale beschermingszone”, luidt als volgt: „1. Het Natura 2000-netwerk bevat de speciale beschermingszones waarin richtlijn 79/409/EEG voorziet [...].
- 2. De uit de artikelen 4 en 5 voortvloeiende verplichtingen gelden ook voor de in lid 1 genoemde speciale beschermingszones”.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure

- 1 In 2015 verzocht de Azienda Nazionale Autonoma Stradale SpA (het nationale overheidsbedrijf voor het wegennet; hierna: „ANAS”) om inleiding van de procedure ter „beoordeling van de milieueffecten” (hierna: „VIA”) van het ontwerp van het project voor de voltooiing van een deel van het tracé van de Strada Statale (rijksweg) nr. 675 (hierna: „SS 675”), die de haven van Civitavecchia verbindt met het overslagcentrum in Orte. Dat verzoek had betrekking op de aanleg van een nieuw tracé (geheten: „groen tracé”), waarvan de kostprijs lager was dan die van het andere tracé (geheten: „paars tracé”), dat vanuit het oogpunt van de milieueffecten ervan reeds was goedgekeurd.
- 2 In 2016 heeft de Commissione di verifica dell’impatto ambientale VIA-VAS [commissie van onderzoek van de milieueffecten (beoordeling van de gevolgen – strategische milieubeoordeling); hierna: „commissie VIA-VAS”] bij het ministerie voor milieu en land- en zeebescherming (hierna: „MATTM”) de aandacht gevestigd op enkele punten van kritiek betreffende het „groene tracé” vanuit milieuoogpunt, waarbij zij met name benadrukte dat het tracé over een afstand van 14,4 kilometer gelegen was in een speciale beschermingszone en zich op minder dan 1 kilometer van een gebied van communautair belang bevond.
- 3 Op 20 januari 2017 heeft de commissie VIA-VAS, op basis van de in het vorige punt genoemde overwegingen, een negatief advies gegeven over het voorontwerp voor het „groene tracé”, waarbij zij overigens opmerkte dat de problemen inzake de hoge kostprijs van het al eerder goedgekeurde „paarse tracé” konden worden verholpen door het in twee tracés op te splitsen.
- 4 Naar aanleiding van dat negatieve advies heeft de Presidenza del Consiglio dei Ministri (voorzitterschap van de ministerraad; hierna: „PCM”), welke autoriteit ingevolge artikel 183, lid 6, van wetsbesluit nr. 163/06 bevoegd was geworden om de maatregel inzake de verenigbaarheid met de milieunormen vast te stellen, het MATTM verzocht hem de milieueffectenbeoordelingen, met vermelding van de mogelijke mitigerende en compenserende maatregelen, te verschaffen. Op 7 juli 2017 heeft de commissie VIA-VAS opnieuw een negatief advies over het „groene tracé” gegeven, waarbij zij preciseerde dat het niet mogelijk was om eventuele mitigerende en compenserende maatregelen te nemen, zoals door het PCM was gevraagd.
- 5 Ondanks dit laatste negatieve advies, heeft het PCM, bij besluit van 1 december 2017, de maatregel inzake de verenigbaarheid van het „groene tracé” met de milieunormen vastgesteld, welk besluit berustte op het „groot openbaar belang”, uit hoofde waarvan de voltooiing van strategische verbindingswegen tussen de verschillende hoofdwegen binnen het trans-Europese netwerk TEN-T, dat een „uitgebreid” netwerk in de zin van verordening (EU) nr. 1315/2013 vormt, noodzakelijk was. Bij dat besluit werd tevens bepaald dat het ANAS, in de fase waarin het definitieve ontwerp wordt opgesteld, de studie van de milieueffecten van het betrokken tracé, met inbegrip van de zogenoemde „passende

beoordeling”, op basis waarvan vervolgens de „milieueffectbeoordeling” (hierna: „VINCA”) door de bevoegde autoriteit zal worden verricht met inachtneming van de voorschriften, opmerkingen en aanbevelingen vanuit landschapsoverwegingen, die zijn vastgelegd tijdens de door het ministerie voor infrastructuur en vervoer (hierna: „MIT”) bijeengeroepen vergadering van de betrokken diensten.

- 6 Enkele milieuverenigingen en natuurlijke personen (hierna: „verzoekers”) hebben bij de verwijzende rechter beroep tot nietigverklaring van dat besluit ingesteld.
- 7 Intussen had het Comitato interministeriale per la programmazione economica (interministerieel comité voor de economische planning; hierna: „CIPE”), bij besluit van 28 februari 2018, het voorontwerp voor het „groene tracé” goedgekeurd en de Regione Lazio aangewezen als de autoriteit die belast is met het onderzoek van de bij het definitieve ontwerp van het betrokken werk te voegen milieueffectstudie.
- 8 De verzoekende partijen zijn opgekomen tegen het besluit van 28 februari 2018 en hebben daarbij middelen aangevoerd die zij nog niet hadden aangedragen in het kader van hun in punt 6 vermelde beroep.

Voornaamste argumenten van de partijen in het hoofdgeding

- 9 Ter ondersteuning van het onderhavige beroep voor de verwijzende rechter stellen verzoekers dat het besluit van 1 december 2017, waarbij het PCM de maatregel inzake de verenigbaarheid van het „groene tracé” met de milieunormen heeft vastgesteld, schending oplevert van artikel 6, lid 4, van richtlijn 92/43/EEG, dat bij artikel 5 van het d.p.r. n. 357/97 in nationaal recht is omgezet. Volgens die norm kan namelijk slechts voorrang worden gegeven aan „dwingende redenen van groot openbaar belang” boven redenen van milieubescherming voor zover aan twee voorwaarden is voldaan: de „ontstentenis van alternatieve oplossingen” en het nemen van „alle nodige compenserende maatregelen”. Volgens verzoekers zijn beide voorwaarden in casu niet vervuld en zij benadrukken ten aanzien van het gebrek aan alternatieve oplossingen met name dat het „paarse tracé”, dat trouwens reeds door het MATTM en de CIPE werd goedgekeurd vanuit het oogpunt van de milieueffecten ervan, een alternatief voor het „groene tracé” vormt dat het algemeen belang zowel bij de bescherming van het milieu als bij de noodzaak om het werk uit te voeren dient.
- 10 Met de middelen die verzoekers aan hun verzoekschrift wensen toe te voegen, betwisten zij de wettigheid van het besluit van de CIPE van 28 februari 2018, waarbij het voorontwerp voor het „groene tracé” is goedgekeurd, voor zover daarbij de Regione Lazio is aangewezen als de autoriteit die de opdracht heeft gekregen om de milieueffectstudie, waaronder het VINCA, die het ANAS samen met het definitieve ontwerp zal moeten overleggen, te onderzoeken en mogelijke verdere mitigerende en compenserende maatregelen te bepalen. Dienaangaande hebben verzoekers opgemerkt dat het onderzoek van het VINCA niet kan worden verricht door de Regione Lazio daar het tot de bevoegdheid van de commissie

VIA-VAS behoort, die op dat punt reeds uitspraak heeft gedaan. Voorts stellen verzoekers dat de VINCA, gelet op het feit dat zij door die commissie reeds is onderzocht, niet opnieuw kan worden ingediend in de fase van het definitieve ontwerp.

- 11 In hun verweerschrift vestigen verweerders de aandacht op de volgende omstandigheden: a) de bestreden maatregelen worden gerechtvaardigd door redenen van algemeen belang; b) het PCM heeft, als instantie in laatste aanleg in casu, gebruik gemaakt van de bevoegdheid die bij wet aan hem is toegedeeld; c) in het kader van het voorontwerp van het „groene tracé” is een analyse gemaakt van de kosten en baten van het te verrichten werk; d) bij het „paarse tracé” was sprake van een onhoudbare toename van de kosten, waardoor het niet meer kon worden gerealiseerd; e) het ANAS heeft gekozen voor een vernieuwende en revolutionaire aanpak op het gebied van de milieueffectbeoordeling, waarbij het effect van een nieuw werk op de verschillende milieu- en landschapsgebonden en historische, culturele en socio-economische aspecten objectief kan worden gemeten.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 12 De verwijzende rechter betwijfelt of de procedure ter beoordeling van het effect van het „groene tracé” op het milieu in overeenstemming is met de aangevoerde Uniewetgeving.
- 13 Die rechter benadrukt in dat verband dat bij de vaststelling van de maatregel inzake de verenigbaarheid met de milieunormen en de daaropvolgende goedkeuring van het voorontwerp voor het betrokken tracé:
- 14 vanuit milieuoogpunt, voornamelijk rekening is gehouden met het groot openbaar belang dat gelegen is in een lage kostprijs van het werk en de voltooiing van de strategische verbindingswegen tussen de hoofdwegen binnen het trans-Europees netwerk TEN-T;
- 15 geen rekening is gehouden met het feit dat het bevoegde overheidsorgaan (de commissie VIA-VAS) zich uiterst negatief had uitgelaten door naar voren te brengen dat het niet mogelijk was om mogelijke voorschriften en mitigerende maatregelen voor de variant, bestaande in het „groene tracé”, uit te werken en erop te wijzen dat een alternatief in de vorm van het „paarse tracé” bestaat, dat vanuit milieu-oogpunt reeds is goedgekeurd en waarvan de kostprijs kon worden verminderd door het in twee tracés op te splitsen;
- 16 de voortzetting van de procedure inzake de planning en realisatie van het betrokken werk is toegestaan en de uitvoering van grondigere beoordelingen ter zake van de milieueffecten van het werk, meer bepaald voor wat betreft de VINCA en de daarbij aansluitende vaststelling van (uitsluitend) maatregelen om die effecten te compenseren en mitigeren, is uitgesteld tot de fase van de opstelling van het definitieve ontwerp;

- 17 overeenkomstig artikel 5, lid 2, van d.p.r. n. 357/97 de Regione Lazio is aangewezen als de autoriteit die bevoegd is om de bij het definitieve ontwerp van het werk te voegen milieueffectstudie te onderzoeken, alsmede om de mogelijke verdere mitigerende en compenserende maatregelen te bepalen die nodig zijn voor de bescherming en het behoud van de milieu- en landschapselementen van het betrokken gebied en de commissie VIA-VAS van het MATTM enkel gehouden is om overeenkomstig artikel 185, leden 4 en 5, van wetsbesluit nr. 163/06 haar advies te geven over de inachtneming, in het definitieve ontwerp, van voormelde landschaps- en milieuvoorschriften;
- 18 is bepaald dat het ANAS, in de fase van de opstelling van het definitieve ontwerp van het werk, rekening moet houden met de voorschriften, opmerkingen en aanbevelingen die ten aanzien van het landschap en het milieu tijdens de vergadering van de betrokken diensten over het voorontwerp zijn vastgelegd, en daarenboven de studie van het effect van het betrokken werk op het milieu moet maken, die dient om de VINCA te verrichten.
- 19 Voorts verwijst de verwijzende rechter naar de voornaamste argumenten van verweerders en met name naar de in het vorige punt 11, onder e), genoemde omstandigheid dat het ANAS in de onderhavige zaak een vernieuwende en revolutionaire benadering op het vlak van de beoordeling van het milieueffect zou hebben gehanteerd. In het licht van die vernieuwende benadering en gelet op het feit dat dienaangaande nog geen specifieke rechtspraak bestaat, acht de verwijzende rechter het nodig dat de in het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing genoemde vragen aan het Hof worden voorgelegd.